

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/4427-

16. august 2023

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 6 i 2023-2024

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Naturvernforbundet i Møre og Romsdal og Trøndelag av 14. juni 2023 og fra Aktivt Rovdyrvern av 19. juni 2023 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 6 (Midt-Norge) sitt vedtak av 26. mai 2023 om kvote for lisensfelling av jerv i region 6 i 2023-2024.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en total startkvote for lisensfelling av jerv i hele region 6 på 26 jerver, hvorav 13 kan være hunndyr, samt en reservekvote på 8 jerver, hvorav 4 kan være hunndyr. Videre opprettholdes den totale startkvoten for områdene innenfor forvaltningsområdet for jerv i Trøndelag til maksimalt 10 jerver, men der hunndyrkvoten reduseres til maksimalt 5 dyr. Samtidig åpnes det ikke for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Innenfor disse rammene fordeler nemnda selv kvotene innenfor de ulike lisensfellingsområdene. Videre er det et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene for jerv i Trøndelag og Møre og Romsdal at bestandsstatus viser at man er over bestandsmålet innenfor forvaltningsområdene for jerv i det enkelte fylket i endelig bestandsrapport fra Rovdata som kommer i oktober 2023.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 6. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er delvis tatt til følge.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Christine Bergan
Yang
22 24 58 08

Saksgang

Rovviltnemnda i forvaltningsregionen vedtok 26. mai 2023 en kvote for lisensfelling av totalt 34 jerv for lisensfellingsperioden 2023-2024. Kvoten deles opp i en startkvote på 26 jerver hvorav 13 jerver kan være hunddyr, og en reservekvote på 8 jerver hvorav 4 kan være hunddyr. Av startkvoten kan det maksimalt felles 7 tisper innenfor forvaltningsområdet for jerv i regionen. Vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet i Møre og Romsdal og Trondheim den 14. juni 2023 og Aktivt Rovdyrvern den 19. juni 2023. Rovviltnemnda behandlet klagen 28. juni 2023 og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt til Klima- og miljødepartementet 3. juli 2023. Miljødirektoratet ga sin faglige tilrådning for lisensfelling kvoten av jerv i hele landet den 26. juli 2023.

Klagers anførsler

I oversendelsen av saken har rovviltnemnda trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

Naturvernforbundet:

- Naturvernforbundet mener kvoten i forvaltningsområdet i Møre og Romsdal er for høy og at grunnleggende prinsipper knyttet til reservekvoten er feil.
- Naturvernforbundet redegjør for bestandsdata og felling, og mener at resultatene av dette tilsier at det ikke skal tildeles kvote til forvaltningsområdet i Møre og Romsdal for lisensperioden 23/24.
- Naturvernforbundet ber om at klagen gis oppsettende virkning.

Aktivt Rovdyrvern:

- Aktivt Rovdyrvern viser til nasjonale og regionale bestandsdata.
- Aktivt Rovdyrvern viser til jervens habitatsbehov og faktorer som har negativ påvirkning på arten.
- Aktivt Rovdyrvern mener vedtaket er i strid med Naturmangfoldloven, rovviltforskriften og Bernkonvensjonen.

Departementet viser ellers til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemndas vedtak av 26. mai 2023 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider:

[Kvote for lisensfelling av jerv i region 6 2023/2024 \(miljovedtak.no\)](https://miljovedtak.no)

Ved behandling av klagen konkluderte rovviltnemnda følgende:

«Rovviltnemnda legger til grunn at nemnda har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak om kvoten for lisensfelling av jerv i region 6 jf. § 7 og § 10 i rovviltforskriften, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, men også forvaltningsloven § 17. Rovviltnemnda kan ikke se at det er innkommet nye opplysninger eller andre hensyn som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. Klagen tas etter dette ikke til følge.»

Departementet viser også til nemndas øvrige vurderinger i oversendelsen av saken i brev av 3. juli 2023. Klagerne har mottatt kopi av nemndas brev.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for jerv nasjonalt og for de ulike forvaltningsregionene. Blant annet viser gjennomgangen at det i årene 2020-2022 ble det registrert henholdsvis 63, 60 og 45 kull på landsbasis. Av de registrerte kullene er henholdsvis 41, 38 og 27 kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv. Per 20. juli 2023 viser de foreløpige dataene fra inneværende kartleggingssesong 63 ungekull av jerv i Norge i år. Dette er en betydelig økning sett opp mot forrige sesong, men på nivå med sesongene 2020 og 2021. Det er til nå i år registrert 43 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Av de registrerte kullene i 2023 er det foretatt i alt 9 ekstraordinære uttak på hilokaliteter fordelt som følger; region 1 (Luster kommune), region 3 (Lesja kommune), region 5 (Rendalen kommune (2 stk)), region 6 (Lierne kommune), region 7 (Saltdal kommune) og region 8 (Karasjok, Tana og Lebesby kommuner).

Bestandsstatus i region 6 har et tilsvarende mønster som på landsbasis i årene 2020-2022 med henholdsvis 17, 17 og 9. Foreløpige tall for ungekull i 2023 er 17, (hvor alle er innenfor jerveprioritert område.)

Miljødirektoratet har også redegjort for skadesituasjonen og erstatning for tap av sau og tamrein til jerv. For beitesesongen 2022 ble det utbetalt erstatning for 6612 sau og lam tapt til jerv på landsbasis, noe som utgjør 41 prosent av den samlede rovvilterstatningen. For reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 6801 tamrein som tapt til jerv på landsbasis, noe som utgjør 30 prosent av den samlede rovvilterstatningen for tamrein.

Miljødirektoratet har følgende anbefalinger for region 6:

«I Møre og Romsdal er forvaltningsområdet redusert etter at Øvre Sunndal ble tatt ut av forvaltningsplanen som jerveområde. Det vil etter direktoratets vurdering være vanskelig å opprettholde en stabil delbestand med 3 årlige ynglinger innenfor dagens forvaltningsområde, slik forvaltningsplanen legger opp til. Det fylkesvise delmålet for Møre og Romsdal (om tre kull) ble ikke oppnådd for sesongen 2022, og ser heller ikke ut til å bli oppnådd sesongen 2023. Det er registrert to kull i fylket hvert av årene. Forrige sesong var det ett kull i jervprioritert område, i år viser de foreløpige tallene to kull i jervprioritert område i Møre og Romsdal. Vi mener en bør være tilbakeholden med å gi lisensfellingskvote innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

I tillegg er det avsatt en reservekvote på 8 dyr hvorav 4 voksne hunndyr. Slik vi leser vilkårene for bruk av reservekvoten skal bestandsmålet innenfor de rovviltprioriterte områdene være oversteget i det enkelte fylket i endelig bestandsrapport fra Rovdata (som kommer i oktober) for at dyr fra reservekvote

skal kunne benyttes innenfor forvaltningsområdene. Men det fremstår ikke helt klart.

Vi anbefaler at startkvoten for områdene innenfor forvaltningsområdet i Trøndelag settes til 10 dyr hvorav maksimalt 5 hunndyr, samt at det ikke åpnes for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet i Møre og Romsdal. Videre at det blir presisert i endelig vedtak at det er et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene at måltallet for forvaltningsområdet i fylket er overoppfyllt. Dersom dette vilkåret oppfylles begrenses tildeling fra reservekvoten til områder/kommuner med betydelig skadeproblematikk knyttet til jerv i 2023.»

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 om at tiltakshaver bærer kostnadene ved miljøforringelse, anses ikke relevant i denne saken. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 6 er det fastsatt mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal gis en lisensfellingskvote for jerv som vedtatt av rovviltnemnda, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, jf. rovviltforskriften § 10. Lisensfelling kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr eller tamrein eller for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. rovviltforskriften

§ 2 bokstav g og nml. § 18 første ledd bokstav b og c. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vilkåret om at uttaket skjer for å avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv.

Det følger av sekretariatets innstilling til rovviltnemndas vedtak at omfanget av tap av sau/lam og tamrein til jerv har variert over år. For arten jerv er det i praksis skade på sau og tamrein som er aktuelle skadetyper. Slike skader oppstår i alle områder i region 6 hvor det beiter sau og tamrein. I områder hvor jerv kan komme i kontakt med beitedyr vil det alltid være en mulighet for at skader kan oppstå. De fleste år er jerv det rovviltet som gjør størst skade på sau og tamrein i region 6.

Videre sier sekretariatet følgende om påviste skader forvoldt av jerv:

«I løpet av 2021 ble det registrert 98 sau og lam dokumentert eller antatt drept av jerv i Rovbase (47 i TL og 51 i MR). I 2020 ble det registrert 116 sau og lam dokumentert eller antatt drept av jerv i Rovbase (71 i TR og 45 i MR). For 2019 ble det registrert 98 sau og lam (55 i MR og 43 i TR). For 2018 ble det registrert totalt 83 tap til jerv (46 for MR og 37 for TR).

I løpet av 2021 ble det registrert 39 tamrein dokumentert eller antatt drept av jerv. I 2020 ble det registrert 93 tamrein dokumentert eller antatt drept av jerv (alle i Trøndelag). I 2019 ble det registrert 39 påvist drept av jerv (alle i Trøndelag). For 2018 ble det registrert 75 tamrein påvist i rovbases for region 6 (alle i Trøndelag). Hittil i 2022 (pr. 10. mai) er det dokumentert eller antatt 40 rein drept av jerv i region 6, alle i Trøndelag. I tilsvarende periode i fjor var 20 rein dokumentert drept eller skadet av jerv.»

Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i inneværende og kommende år, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret

i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler, tilfeller av sykdom og tilfeller av ulovlig jakt og infanticid, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har derfor god oversikt over de negative påvirkningsfaktorene på jervebestanden.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 8, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av jerv. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig viser departementet til at det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite fordelt over hele regionen, og det oppstår årlig store tap av beitedyr forårsaket av jerv i en del områder.

Departementet mener det ut fra ovennevnte og føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av jerv i region 6, også i områder prioritert til jerv i regionen, jf. nml. § 18 andre ledd.

Øvrige anførsler

Om bestandsdata og bestandsmål:

Klager (Naturvernforbundet) redegjør for bestandsdata og fellinger, og mener at resultatene av dette tilsier at det ikke skal tildeles kvote til forvaltningsområdet i Møre og Romsdal for lisensperioden 23/24. Rovviltnemnda skriver i sin oversendelse at de legger til grunn at

nemnda har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak om kvoten for lisensfelling av jerv.

Miljødirektoratet mener imidlertid med bakgrunn i bestandsmålet for regionen at en bør være tilbakeholden med å gi lisensfellingskvote innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Det vil etter Miljødirektoratets vurdering være vanskelig å opprettholde en stabil delbestand med 3 årlige ynglinger innenfor dagens forvaltningsområde, slik forvaltningsplanen legger opp til. Derfor anbefaler direktoratet at det ikke åpnes for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet i Møre og Romsdal, og at startkvoten for områdene innenfor forvaltningsområde Trøndelag settes til 10 dyr hvorav maksimalt 5 hunddyr. Departementet er enig i direktoratets vurderinger.

Om reservekvoten:

Klager (naturvernforbundet) mener at grunnleggende prinsipper knyttet til reservekvoten er feil. Departementet viser her til at Miljødirektoratet mener at vilkårene for bruk av reservekvoten fremstår som uklart, og anbefaler at det presiseres i endelig vedtak at det er et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene at måltallet for forvaltningsområdet i fylket er overoppfyllt. Dersom dette vilkåret oppfylles begrenses tildeling fra reservekvoten til områder/kommuner med betydelig skadeproblematikk knyttet til jerv i 2023. Departementet er enig i direktoratets vurderinger, og har lagt inn et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene for jerv i Trøndelag og Møre og Romsdal at bestandsstatus viser at man er over bestandsmålet innenfor forvaltningsområdene for jerv i det enkelte fylket i endelig bestandsrapport fra Rovdata som kommer i oktober 2023. Det betyr at bruken av reservekvoten ikke skal medføre at man havner under bestandsmålet i forvaltningsområdene for jerv i de to fylkene.

Om utsatt iverksetting:

Klager (Naturvernforbundet) ber om at klagen gis oppsettende virkning. Departementet viser til at klagen er behandlet innen lisensfellingsstart. Det er derfor ikke nødvendig å vurdere utsatt iverksetting mens klagen behandles.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale kvoten for lisensfelling av jerv fattet av rovviltnemndene ikke vil true bestandens overlevelse.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd står det at rovviltnemnda ved vurdering av kvote for lisensfelling skal gjøre en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Region 6 har et regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger. Miljødirektoratet mener totalkvoten på 26 jerver kan opprettholdes, men at startkvoten settes til 10 jerver hvorav maksimalt 5 er hunddyr innenfor forvaltningsområdet for jerv i Trøndelag, samt at det ikke åpnes for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Videre er det et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene for jerv i Trøndelag og Møre og Romsdal at bestandsstatus viser at man er over bestandsmålet innenfor forvaltningsområdene for jerv i det enkelte fylket i endelig bestandsrapport fra Rovdata som kommer i oktober 2023. Det betyr at bruken av reservekvoten ikke skal medføre at man havner under bestandsmålet i forvaltningsområdene for jerv i de to fylkene.

Departementet viser til at rovviltforskriften § 10 i 2022 ble endret slik at lisensfellingsperioden for jerv starter 20. august. Som det fremgikk av høringsnotatet, kan uttak av mordyr i perioden 20. august til 10. september gi negative virkninger på jervevalpenes overlevelse. Departementet ber nemndene vurdere eventuelle vilkår som kan motvirke dette i neste års vedtak.

Siden kvoten er satt høyt, og det er sannsynlig at den ikke blir nådd, kan det ikke påregnes at rovviltforvaltningen skal ta ut den resterende kvoten etter endt lisensfellingsperiode.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en total startkvote for lisensfelling av jerv i hele region 6 på 26 jerver, hvorav 13 kan være hunndyr, samt en reservekvote på 8 jerver, hvorav 4 kan være hunndyr. Videre opprettholdes den totale startkvoten for områdene innenfor forvaltningsområdet for jerv i Trøndelag til maksimalt 10 jerver, men der hunndyrkvoten reduseres til maksimalt 5 dyr. Samtidig åpnes det ikke for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Innenfor disse rammene fordeler nemnda selv kvotene innenfor de ulike lisensfellingsområdene. Videre er det et vilkår for å tildele dyr fra reservekvoten til forvaltningsområdene for jerv i Trøndelag og Møre og Romsdal at bestandsstatus viser at man er over bestandsmålet innenfor forvaltningsområdene for jerv i det enkelte fylket i endelig bestandsrapport fra Rovdata som kommer i oktober 2023.

I avgjørelsen har vi lagt vekt på historikk og potensial for skade fra jerv i region 6. Departementet finner at det foreligger et potensial for skader som oppfyller vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Vi finner samtidig at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er delvis tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Christine Bergan Yang
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Aktivt Rovdyrvern Naturvernforbundet	Mariboestgate 8	0183	OSLO
---	-----------------	------	------